

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שלישי ד' ניסן תשע"ט | דף היומי בבלי: חולין קלג.
דף היומי בהלכה: מסימן שס"ו סעיף א' עד אמצע סעיף ב' בהגה "בתיים שבספינה".
מוסר: חפץ חיים אות י"ד עד אות ט"ז.
קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'

"תעשו אתי הקפות מסביב לגינה שבע פעמים" | הבחירות בעיר בריסק: כך נצחו החרדים במלחמת הכרוזים | איך מנקים את כפתורי הגז לפסח? | הייתי ילד בן 6 והחזו"א אמר לי: "אני מייעץ לך ללבוש חולצה עם שרוולים ארוכים" | 1609

על דא ועל הא

**"אתה רואה את הבית הזה? כאן התגורר סופר
פלוני... קודם מותו ציווה על בני משפחתו
שבשעת ההלוויה יקיפו עם המיטה שלו את
הגינה שבע פעמים. וטעמו ונימוקו עמו..."**

גם בבין הזמנים, נשארים קשורים לבית האמיתי...

סיפור משונה, אלא מאי?

אך מה מלמד אותנו הסיפור הזה? - תבע הגר"ח זיציץ ואמר - "הסיפור המשונה הזה מלמד אותנו, עד כמה צריך האדם להיות קשור אל מקום קדוש, בית התלמוד, ששם הוא גדל ומשקיע בו את נשמתו, רוחו ועמלו. מקום שאפשר לו להתגדר, להתפתח ולפתח את נעלמות ליבו, את כשרונותיו ואת יצירות נפשו, ולבצע עליות על גבי עליות - ובטח המקום שהוא ימליץ טוב בעדו וימצא מרגוע לנפשו, שיוכל להגשים ולבצע את כל היצירות הנעלמות שבתוך נפשו, את כל ההופעות, התעוררות, הניצוצות והאורות שיוכל להוציאן מן ההעלם אל הגילוי.

לכל אחד יש את 'הגינה' בה שקד על ייפוי נפשו. את החיידר, הישיבה קטנה-גדולה, הכולל, ובית המדרש... ומה שנפשו של אדם נכספת לשם - אין זו נוסטלגיה גרידא, אלא שנפשו אכן קשורה למקום, ולא עוד, אלא שאותו מקום אכן מסוגל להמשך התעלותו.

(הרב ישראל למברגר, 'מעשה למעשה', יתד נאמן פר' לך תשע"ד)

יצוא יצא בעל ה'אור חדש' זצ"ל מביקור אצל רופא בשכונה ירושלמית מרוחקת בלתי מוכרת לו. ביקש מאדם ברחוב שידריך אותו כיצד יגיע משם למקום מגוריו באזור החרדי.

הוליך אותו האיש לכיוון תחנת האוטובוס, אך לפתע נעצר וסיפר לו: "אתה רואה את הבית הזה? כאן התגורר הסופר... עד שמת לפני שלוש שנים. קודם מותו ציווה על בני משפחתו, שבשעת הלווייתו יקיפו עם המיטה שלו את הגינה שבע פעמים, וטעמו ונימוקו עמו: 'הואיל ועמלתי כל ימי חיי על ייפוי ושיפוץ הגן המפואר מסביב ביתי, הרי נתחבב לי הגן הזה כל כך עד שנעשה לחלק מנשמת. חביב עלי המקום הזה מאוד, עד שרוחי ונפשי מרחפות עליו וקשה עלי הפרדה...' "

"כיוון שכן, הוא מצווה שלכל הפחות לפני קבורתו תופגן חיבתו אל הגן הזה, מקום שבו השקיע כה הרבה מנפשו ואהבתו" (מחישוב זמן ההתרחשות, כנראה מדובר במי שדמותו ניבטת משטרות החמישים שקלים...)

מהי הדרך היותר מהודרת לחלוקת 'קמחא דפסחא'? וגבאי צדקה שקיבל עבור 'קמחא דפסחא' האם יכול לתת בזה שאר צרכי החג?

והאם אפשר לתת 'קמחא דפסחא' ממעות מעשר כספים?

ג) שהואיל ובזמנינו אין סדר גביה קבוע ל'קמחא דפסחא', וגם אין סכום קבוע אותו מחייבים לתת, אפשר ליתנו מ'מעשר כספים', ואינו נחשב כפורע חובו בכספי מעשר, וכן דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני פסח פ"א ס"ק ב). וכן דעת הגר"ח קניבסקי (שאלת רב פ"י סעי' לח) שאפשר לתת מכספי מעשר.

וכן כתב הגר"י זילברשטיין (טובך יביעו ח"ב הלכות שכנים תשובה ל'), וביאר החילוק בין נתינה זו לעניים ממתנות לאביונים שאינו יכול ליתן ממעות מעשר, מפני שמתנות לאביונים, הוא חובה ותקנה מיוחדת לשמח ליבות העניים, והוא מדיני שמחת פורים וקירוב לבבות [יעיין בכתב סופר], אבל קמחא דפסחא שורשה הוא ממעות צדקה ולכך מסתבר שיכול ליתנם ממעות מעשר.

ובשו"ת שבט הקהתי (ח"א סי' קלז) אכן כתב, שכיון שזו תקנת חז"ל, אם כן אינו יכול לפרוע חובו ממעשר כספים, אמנם כפי המנהג כיום שגובים מעות לקמחא דפסחא מכל אחד ואחד, לכך רק את שיעור החיוב [שיש להסתפק כמה הוא] חייב ליתן ממעות חולין והשאר יכול לתת ממעשר כספים.

'ואשרי האנשים שמשמים עין על כל זה, שמזכים לעצמם ולכל אנשי העיר'

בחשיבות המגבית של 'קמחא דפסחא' הביא המשנ"ב (סי' תכט ס"ק ו): ואלה המשתמטים עצמם מליתן קמח לעניים, יש עוון בידם, והנה ידוע שעיני עניים נשואות לזה, וכשהם ישארו בדוחק וברעבון והוא יעלים עין מזה, יודע מה שאמרה הגמרא בסנהדרין (לה) עיין שם בפרוש רש"י, והוא גם כעין זה, עכ"ל.

ושם ברש"י (ד"ה כל) כתב על דברי הגמרא שם: ש"כל תענית שמלינין בו את הצדקה, כאילו שופך דמים", ופירש רש"י שם, שהיו רגילים לחלק צדקה בלילי תענית, והיו עיני העניים נשואות לכך, ואם לא יחלקו אז את הצדקה, נמצאו העניים רעבים, שנשענו על כך.

עוד הביא המשנ"ב בהלכות יום טוב (סי' תקכט ס"ק יז) את חשיבות חלוקת מזון וצדקה לעניי העיר קודם החג וכתב: 'והאומללים והנדכאים הנמצאים בעיר ומתביישים לפשוט יד ולבקש צדקה, שיש מקומות שנהגו שקודם יו"ט הולכים נבוני לב לבתי העשירים לקבץ נדבה עבור מרי נפש אלו, ואשרי האנשים שמשמים עין על זה, שמזכים לעצמם, ומזכים לכל אנשי העיר.'

מהי הדרך היותר מהודרת לחלוקת 'קמחא דפסחא'? וגבאי צדקה שקבל עבור 'קמחא דפסחא' האם יכול לתת בזה שאר צרכי החג?

עיקר ההלכה של נתינת 'מעות חטיין' לעניים קודם הפסח, נאמרה על חלוקת חטים לעניין שבהם יאפו את המצות לחג. והוסיף המשנ"ב (סי' תכט ס"ק ד) שבמדינותינו המנהג לתת להם קמח, כיון שעל ידי זה מקרב הנאתן יותר שלא צריכים לטרוח בטחינת החטים. ובזמנינו אף שייך יותר להדר ולקרב ההנאה, שהרי אין כל אחד אופה לעצמו אלא ישנם מאפיות שבהם נאפות המצות, ולכך דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני פסח פ"א ס"ק ב) שיש לתת לעניים מעות, והם יקחו בהן מצות. ובספר נהר מצרים (הל' פסח ס"א) כתב, שבזמנו היו נוהגים במצרים לחלק לעניים מצות אפויות, לפי שצער הוא להם לטפל בטחינה ובאפיה, וכתב שכן נהגו בעיה"ק ירושלים.

הידור נוסף כתב בפתחי תשובה שיש לנהוג בנתינת הקמחא דפסחא, שאם העני הוא בר אוריין המדקדק במצוות ורוצה להדר ולאכול רק מצה העשויה מקמח שנשמר משעת קצירה, שחייבים לתת לו קמח זה ממעות 'קמחא דפסחא'. וכן עני שנהג בשנה הקודמת לאכול מצה שמורה דוקא, חייבים לתת לו קמח זה.

ואף שמנהג זה של חלוקת 'קמחא דפסחא' נאמר על מעות לחטים עבור מצות לחג, מכל מקום, הרוצה לקיים מנהג זה באופן המהודר ביותר, דעת הגר"נ קרליץ (שם) שטוב ליתן לעניים אף את שאר צרכי החג, שלא הוזכרה נתינת חטים וקמח אלא משום שזו הנתינה המועטת ביותר שיש לעני מה לאכול, ובזה יוצאים ידי חובה. ואף גבאי צדקה שקיבלו מעות עבור 'קמחא דפסחא', דעת הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה פסח פ"ב ארחות הלכה הע' 3) שרשאים לתת אותן לעניים גם עבור שאר צרכי החג, כגון לצורכי ביגוד וכדו'.

האם אפשר לתת 'קמחא דפסחא' ממעות מעשר כספים?

מנהג לקנות חטים לעניים ולחלקן לצורך הפסח, כך הביא הרמ"א בתחילת הלכות פסח (סי' תכט סעי' א) ומקור הדין הביא המשנ"ב (סי' ג) שהוא מנהג קדום מזמן הגמרא והובא דבר זה בירושלמי (פ"ק ב"ב סוף ה"ד).

והאם יש לזה דין צדקה רגיל שאפשר לתתו ממעשר כספים, או שהוא חיוב מצוה גמור על כל אחד ואחד, וא"כ אין לתתו מכספי מעשר?

דעת הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה פסח פ"ב דבר הלכה אות

הכרוז הטיל אימה גדולה על המועמדים. הם חששו שהוא יגרום לכשלונם, ועל כן קמו מיד והכינו כרוז נגדי, אשר היה - כפי שמרן הגרי"ז סיפר - התקפה אישית פרועה וגסה ביותר נגדו

בזכות שמירת שבת: הניצחון במלחמת הכרוזים בבחירות לוועד הקהילה בבריסק

להפסיד בבחירות. מרן עמד על דעתו שאין להדביק את הכרוזים סמוך לשבת. העסקנים הפצירו במרן שבכל זאת יסכים, ביקשו רחמים, התחננו והבטיחו - הרי אנחנו נאמנים עליך, ואנו נעשה הכל כדי שחס ושלום לא נכנס לספק חילול שבת.

אולם מרן נשאר איתן בדעתו באומרו כי למרות כל מה שעומד על הפרק, ועד כמה שהבחירות חשובות, לדעתו אסור להכנס לספק חילול שבת. אתם אמנם זהירים, אבל הדבר אסור, אמר. מרן לא הסתפק בדיבורים, והוא ביקש להביא לביתו את כל המודעות. הוא חשש שנאמניו לא יעמדו בנסיון ויתפתו להדביק את המודעות למרות הוראתו. ואכן המודעות הובאו לביתו.

במחנה הציונים והמשכילים הבינו שבכוונת החרדים לתלות את הכרוז סמוך ממש לכניסת השבת, על מנת להפתיעם ולמנוע מהם אפשרות לענות תשובה. הם לא יכלו להעלות על דעתם שברגע האחרון העניין יידחה, וכך הזדרזו להדביק את הכרוז שלהם עוד לפני כניסת השבת.

במשך כל השבת התנוסס הכרוז המשמיץ והפרוע נגד מרן בחוצות העיר בריסק, ותהום כל העיר. אנשים לא יכלו להבין איזו חוצפה, איזו פגיעה בכבודו של הרב, הרי לא עשו להם דבר. שכן עד עתה התנהלה מערכת הבחירות על מי מנוחות כפי שצריך להיות.

במוצאי שבת הזמין מרן את העסקנים ואמר להם, עכשיו אתם יכולים להדביק את הכרוז. כמובן שבאוריה שנוצרה במהלך השבת היה לכרוז של נאמני מרן הד חזק מאד. הציבור ראה בו תשובה לכרוז הפראי נגד מרן, ובאור זה, למרות חריפותו וגילוי קלונם של מועמדי הרשימה הציונית, הוא נראה די מתון.

הכרוז של מרן פתח את עיני ציבור הבוחרים וגילה בפניהם מה טיבם של מועמדי הרשימה הציונית. בנוסף לכך, הכרוז של הצד השני עורר זעם רב נגדם, בשל ההתקפה ללא סיבה שערכו נגד מרן. שני הדברים יחד עשו את שלהם והכף הוכרעה לטובתם של נאמני מרן. הרשימה החרדית זכתה ברוב גדול, שמונה נציגים לעומת שלושה בלבד לציונים והמזרחי. כך קיבלו נאמני מרן את הנהגת הקהילה לידם בזכות הוראת מרן שלא להכנס לחשש הקטן ביותר של חילול שבת.

(מפרקי זכרונותיו של הרב שלמה לורינג, יתד נאמן בלק תשס"ה)

גם כשהיה נתון במערכה גורלית במלחמת קודש שהרבה גופי תורה תלויים בה, קיים מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל את מאמרם ז"ל 'יקוב הדין את ההר', וכשהיה חשש רחוק של פגיעה בסעיף אחד מן השולחן ערוך - עצר את כל המערכה.

מרן סיפר את הסיפור דלהלן, ואמר כי הוא מלמד שאם חוששים ונזהרים בכבוד השבת, אפילו לחשש הרחוק ביותר שלמעשה לא היה צריך לחשוש לו - הקב"ה דואג שלא מפסידים אלא אדרבא מרוויחים. היה זה כאשר נערכו בפעם הראשונה בחירות לוועד הקהילה בעיר בריסק. מרן ביקש מאנשיו הנאמנים להקים רשימה חרדית שתתמודד נגד הרשימה של הציונים והמזרחי. היה זה בשנת תרפ"ח, כאשר הממשלה הפולנית חייבה את הקהלות על פי החוק לבחור הנהלה. הציונים בראשות יצחק גרינבוים ניצלו את ההזדמנות ויצאו למסע תחת הסיסמה 'כיבוש הקהילות'. הרשימה קמה ונפתחה מלחמת בחירות.

מרן החליט שיש לחשוף בפני הציבור הרחב את כל האמת על הציונים והמזרחי. על פי הדרכתו הוכן כרוז שבו נמנו אחד לאחד כל החסרונות והחטאים של מועמדי הרשימה הציונית. הכרוז הודפס בבית דפוס שהשתייך לאדם המקורב להנהגה הציונית, וכמובן הוא גילה להם על דבר הכרוז החרף נגדם.

הכרוז הטיל אימה גדולה על המועמדים. הם חששו שהדבר יגרום לכשלונם וחסולם, על כן קמו מיד והכינו אף הם כרוז נגדי, אשר היה - כפי שמרן סיפר - התקפה אישית פרועה וגסה ביותר נגדו. מרן לא ידע שתוכן הכרוז של נאמניו נודע לצד היריב, ואף לא ידע שהם הכינו כרוז נגדו.

הבחירות אמורות היו להתקיים ביום ראשון, והכוונה היתה להדביק את הכרוזים לפני השבת האחרונה, וכך ברגע האחרון להכות את היריבים שוק על ירך. ביום ששי הסתיימה מלאכת ההדפסה, אלא שהשעה היתה כבר כשעה וחצי לפני כניסת השבת. מרן קרא אליו את נאמניו ואמר להם: אחרתם את המועד, השעה כבר קרובה לכניסת השבת, ואני חושש שאם תלכו עכשיו להדביק את הכרוזים עלול הדבר לגרום באיזו צורה שהיא לחילול שבת. לא הייתם די זריזים והפסדתם.

העסקנים טענו כי זו הזדמנות אחרונה לפני הבחירות, ואם לא ידביקו את הכרוזים בשעה זו, אחר כך לא יהיה להם טעם וכך עלולים

איזה שיש אי אפשר להכשיר לפסח? איך מנקים את כפתורי הגז? ומה עושים עם כיריים קרמיות?

הנחיות להכנת מטבח כשר לפסח למהדרין - מאת הרה"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

לפחות חצובות [הברזלים עליהם מונחים הסירים], ומבערים מיוחדים לפסח. וישנם המכסים את כל פני הכיריים בטס מתכת מיוחד לפסח. המעוניינים להכשיר את הגז המשמש כל השנה לחמץ: החצובות [grate] - הכשרתן בליבון קל בהחזקתן כ-5-6 שניות בלהבה דלוקה סביב סביב. המבערים [burners] - לאחר ניקוי יסודי, בעיקר בחורים, יש להבערים כ-15 דקות באש (שיעורי 'קנה בשם' ד, מ"ג).

המשטח העליון [base of stove] - הכשרתו בעירוי רותחים מכלי ראשון, ורצוי לאחר מכן לצפותו בנייר אלומיניום. מכסה הכיריים - עדיף להרחיקו לפסח, ואם לא, יש לנקותו היטב ולצפותו. הכפתורים - יש לפרקם, להשרותם ולנקותם היטב, או לצפותם לפסח. קולט אדים - בלתי אפשרי להכשירו. יש לנקותו עד מקום שהיד מגעת ולצפותו.

כיריים חשמליות - לאחר המתנת 24 שעות, לנקותם ולהפעילם בחום המרבי למשך שעה, ומצפים אותן לפסח. **כיריים קרמיות** [מצופות בזכוכית או בתערובת: חרסינה, קרמיקה ופורצלן] - לא ניתנות להכשרה (אף לבני ספרד - כי השימוש הוא באש עצמה). יש לנקותן היטב, להפעילן כשעה ולכסותם לפסח (הליכות שלמה פסח ג, ג). כיריים "אינדוקציה" - במקום ה"עיגולים", שם מונחים הסירים - אין צורך בהכשרה. מאידך, ליתר השטח לא מועילה הגעלה. הפתרון: ציפוי המשטח והשארית חורים עגולים בקוטר קטן מעט מקוטר ה"עיגולים" הרגילים.

תנור אפיה חשמלי - עדיף לרכוש מיוחד לפסח, מפני שהכשרתו כדין כמעט אינה אפשרית. באין ברירה יש לנקות הדפנות והתקרה בחומרים חריפים - פוגמים, ולאחר המתנת 24 שעות להפעילו כשעה בחום המרבי, ולצפות את צדדי ותקרת התא בנייר אלומיניום קצת עבה. תבניות התנור שהשתמשו בחמץ - לא ניתנות להכשרה.

תנור 'פירוליטי' [המנקה עצמו - self-cleaning oven] המגיע לחום של כ-500 C - לאחר המתנת 24 שעות בלא שימוש, יש להפעילו בתוכנית ה"ארוכה", והתנור כשר לפסח (כמובן, בלא התבניות).

טוסטר אובן, 'טוסטר אמקה' וסיר אפיה ['סיר פלא'] - לא ניתנים להכשרה לפסח, כיון שצריכים ליבון קשה.

שיש - מקורי ['חברוני' או 'גרניט'], שאין בו סדקים או חריצים עמוקים, הכשרתו בניקוי יסודי, ייבוש, ושפיכת מים רותחים כשהם מבעבעים (בעזרת מיחם של שבת או קומקום, המחוברים לזרם החשמל). ויש שלפנים משורת הדין, מהדרים לכסותו לימות הפסח בחומר פלסטי עבה (C.V.P, גומי, טפט, משטח עץ וכדומה), וזה עדיף מכיסוי מתכתי המעביר חום ובליעות. ואז די בניקוי יסודי מבלי לבצע ההכשרה הנ"ל. שיש קיסר [תערובת אבן, מלט, סיד] - לרוב הדעות אין לו הכשרה, פרט לדעת מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל ('הליכות שלמה', פסח), שיש להחשיבו ככלי אדמה, שלדעת המשנ"ב יש לו הגעלה, ועדיף לכסותו כמפורט לעיל. משטחי עבודה מנירוסטה או מעץ - הכשרתם בניקוי יסודי ועירוי רותחים מבעבעים - כנ"ל. **אריחי החרסינה והקרמיקה שבצדי השיש** - לא מועילה להם הכשרה, ויש מצפים אותם לפסח בניר או בכל חומר אחר עד לגובה של סירים, לשלול מגע חם של כלי פסח או מאכלים חמים עם אריחים הספוגים בחמץ.

כירוי חרסינה - לא מועילה להם הכשרה, ויש לנקותם ולפגום את כל החמץ שנדבק בהם, ומערים עליהם רותחים ומניחים בהם קערה מיוחדת לפסח. כמו כן מחליפים או מגעילים את המסננת שבפתח יציאת המים, ובתום ניקוי הכיורים מערים רותחים עם חומרים פוגמים לפתח היציאה, כדי לפגום שאריות חמץ שבצנרת המתעקלת, כיון שכאשר מערים רותח לכיור בפסח, עלולים הכלים שמתוכם מערים, להיאסר. וכן נוהגים בני ספרד המדקדקים במצוות.

כירוי נירוסטה - לאחר המתנת 24 שעות בלא שימוש ברותחים, מנקים ומייבשים את הכיורים, ומערים עליהם רותחים מעלים בועות - כנ"ל לעניין שיש מקורי.

ברזי המים - חייבים בהכשרה יסודית. יש לפתוח את הברז כשהמים הזורמים חמים ביותר [מבוילר חשמלי או מ'יונקרס', כיון שמים מדוד שמש אינם ראויים להגעלה], ובו זמנית יש להערום על הברז מבחוץ מים רותחים מכלי ראשון, ולשטוף הכל במים קרים. יש לנקות את הפילטר שבפתח יציאת המים, ויש הכורכים בד או מרכיבים מסננת נוספת לימי הפסח בפתח יציאת המים מן הברז.

כיריים של גז - אשרי הרוכשים כיריים מיוחדות לפסח, או

מעמד לייבוש כלים - די לו בניקיון יסודי ובשטיפה היטב, ויש המחליפים את הרשתות או מצפים אותם. מחזיקי סכו"ם עומדים - חובה להחליפם לפסח.

מעבד מזון [מיקסר]: המהדרים רוכשים מיוחד לפסח, מפני שהמעבד [בלנדר] גביע שבתחתיתו שילוב סכינים קבועים בבסיס] - אם משמש לחמץ לא ניתן להכשרה לפסח.

המקצפים לעוגות ולערבול בצק - אינם ניתנים להכשרה [כלי לישה' - בית שאור']. אמנם, המקצצים, הדיסקים ובכלל זה 'בלנדר יד' למרקים וכדומה - הכשרתם במים מעלים בועות בכלי ראשון שעל גבי אש או חשמל.

מטחנת בשר - בשימוש בחמץ ודברים חריפים - לא ניתנת להכשרה.

כלים שאין מכשירים לפסח:

כלי חרס, חרסינה ופורצלן - אין מועילה להם הגעלה. אמנם, כשבלעו חמץ רק בהשריה, ועמדו 12 חודשים בלא שימוש - כשרים לפסח בלא הגעלה (שו"ע או"ח תנ"א, א וכ"א וי"ד קל"ה, ט"ז). כלי לישה (בית שאור), כגון: נפה, קרש לעריכת בצק, מערוך, מערבלי בצק ומקצפי עוגות ודוגמיות לחיתוך בצק, כלים שבאים במגע ישיר עם קמח או בצק - אין מכשירים אותם לפסח, אפילו עמדו 12 חודשים בלא שימוש. כלים הצריכים ליבון קשה, וחוששים לקלקולם, כגון: 'סיר פלא', תבניות אפיה, כלי טפלוך, מערבלי [בלנדר] המשמש לחמץ, טוסטר, מגררת [פומפיה] של חמץ או לפירורי בצק וכדומה - אין מכשירים לפסח. אמנם, אם עמדו 12 חודשים בלא שימוש ניתן להשתמש בהם לאחר הגעלתם שלש פעמים.

כלי זכוכית: בני אשכנז - אינם מכשירים לפסח, ובני ספרד - מקילים בהכשרתם על ידי שפשוף ושטיפה היטב. ויש שנהגו לעשות להם השריית 3 ימים במים מתחלפים כל 24 שעות.

הערה: כיום שמחיר הכלים אינו יקר, עדיף לקנות חדשים מיוחדים לפסח (דעת הגר"ש וואזנר זצ"ל, 'מבית לוי' פסח).

תנור מיקרו גל (ללא השחמה), המיועד לחימום והפשרה בלבד, יש לנקותו ביסודיות, להכניס 2 כוסות מים עם סבון, להפעיל עד שחלל התא יתמלא כולו באדים, והתנור כשר לפסח (הכרעת הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, ספר הלכות פסח ט"ז הערה קנ"ו). בני אשכנז - חייבים להחליף את הצלחת המסתובבת בכשרה לפסח. ויש המשתמשים בפסח רק על ידי עטיפת המזון בקופסה או בשקית ניילון אטומה (דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שבות יצחק דיני מיקרוגל ה, ד).

פלטה של שבת - ניקוי יסודי, כולל בתחתיתה ולאורך החוט החשמלי, הפעלתה בזרם החשמל לשעתיים, ניתוקה, והנחתה מושענת לאורכה בשיפוע ושפיכת מים על פניה. ויש שלאחר מכן מצפים אותה בניר אלומיניום לפסח.

'תמי בר' - הכשרתו בניקוי יסודי, בהרתחתו היטב, ובעירוי רותחין מכלי ראשון על כל אזור יציאת המים והמגש.

מיחם מים של שבת - יש להשתדל לנקות מקרקעיתו את כל האבנית, למלאותו במים ככל שניתן, להרתיח היטב, ולאפשר למים לצאת דרך הברז, ובמקביל להערות מבחוץ מרותחים מכלי ראשון על כל אזור הברז. הנוהגים במשך השנה להניח על גבי המכסה חלות לחימום, הנוגעות ישירות במכסה - חובה עליהם לעשות למכסה 'ליבון קל' (כנ"ל בחצובות הגז).

ארונות המטבח - יש לנקותם מבית ומחוץ באופן יסודי בשפשוף ובשטיפה היטב, כולל בחריצים, בסדקים ובצירים, בהתמקדות ב'קרוסלות' ובתחתית הארונות העליונים שמעל משטחי העבודה, בפרט באזור השימוש במעבד מזון [מיקסר], ואין צריך לומר מעל הכיורים. ולאחר הניקוי נהוג לפרוס גיליונות נייר נקיים בטרם הנחת מוצרי הפסח.

מדיח כלים - במידה וכל חלקיו ממתכת ופלסטיק בלבד, יש מקילים להכשירו בהמתנת 24 שעות, ניקוי הפילטר (אם אפשרי), הגעלת הרשתות בכלי ראשון או בעירוי רותחים, והפעלת המדיח בחום המרבי חצי שעה, עם חומר פוגם.

לפני חמש שנים הייתי כאן בבית, אבל בנסיבות אחרות לגמרי, סיפר האיש למרן זצ"ל, הייתי גוי ובאתי לקנות את החמץ, והזדמן לי לעמוד על דמותו של בעל הבית...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א מספר על הגוי ובנו שהגיעו למרן הגרי"ש אלישיב

לקראת שבת מלכתא ויקרא חלק א' מיוחד לחג הפסח, להזמנות: 02-560-9000

כשהייתי בן 15, חברי לקה ברגליו. רגליו היו נפוחות והבחור לא היה מסוגל לעמוד, על רגליו ונאלץ לשכב במיטתו. אחרי חודשיים של סבל החליטו ההורים לקחתו ל'חזון איש'. הם נשאו אותו על הידיים במונית, ואני התגנבתי ונכנסתי עמם אל הקודש פנימה

הגה"צ רבי אריה שכטר שליט"א, על הנהגותיהם המיוחדות של גדולי ישראל

נשאו אותו על הידיים במונית, ואני התגנבתי ונכנסתי עמם אל הקודש פנימה.

כשנכנס לחדרו של גדול הדור, הורה לו ה'חזון איש' לשבת על הכסא ולהוריד את התחבושת מרגל ימין. כאשר עשה כדבריו לקח ה'חזון איש' את הרגל מלאת הפרשות וריחות הצחנה, בחנה מצד לצד וליטף אותה כרופא רחמן, וכך החזיק מספר שניות ברגל בחום ובאהבה, והסתכל. כשסיים ללטף שוב ושוב את הרגל, בקשו להסיר את התחבושות מרגלו השמאלית, וגם אותה ליטף באהבה וברכות.

כשסיים ללטף את שתי הרגלים החולות במלוא האהבה, מסר ה'חזון איש' להורי הבחור בקבוק קטן ריק, הנושא טיקט של בית מרקחת 'רפואה' ברחוב רבי טרפון פינת רבי עקיבא. לאחר מכן הפנה אותם לרכוש את התמיסה הרשומה על גבי התווית, והורה להם למרוח אותה בלילה על הרגלים הפצועות. הם הלכו לבית המרקחת, קנו את התמיסה, מרחו, ובבוקר הוא קם על שתי רגלים בריאות!

לאחר מעשה ישבתי וחשבתי: לא הייתי מתפלל אם ה'חזון איש' הורה לבית המרקחת למלא מים פשוטים בבקבוקון... ברור שבכוחו לחולל ניסים גלויים, כולם חזו עין בעין ברוח קודשו, אך תמהתי: מדוע היה עליו ללטף את הרגל המוגלתית?! אולם לאחר מחשבה הגעתי למסקנה הבאה: מרן ה'חזון איש' ידע שבחור זה שכב במשך שבועות ארוכים בחדרו, ולא יכול היה לעלות לבית המדרש. ברגישותו הדקה לנפש הזולת הבין ה'חזון איש' שדימויו העצמי של הבחור נפגע מכך, וכבר חש הוא מנותק מאווירת הישיבה. וכדי שביטחונו העצמי הירוד לא יהיה לו לרועץ בחזרתו לשגרה, ליטף את רגליו, כשהוא מחדיר בו את הדימוי העצמי שאבד ממנו, וכך יוכל לשוב מחוזק לישיבה.

ה'חזון איש' זצ"ל חשב על פרטי הפרטים, כדי להעניק הרגשה טובה לכל יהודי. אולם כדי ללטף רגלים חולות ופצועות, יש צורך באהבת ישראל עצומה!

(מתוך הספר 'אריה שאג - פורים פסח')

"והנבא אל הפה" (ויקרא י"ד, ב')

כדי להבין עד כמה ענייני בין אדם לחברו רחבים מני ים, נתבונן מעט בהלכותיהם של גדולי ישראל, שזכינו לחסות בצלם, ונלמד מעט מהנהגותיהם המושלמות.

ככל שאדם גדול יותר, כך הוא שם לב ומתייחס לפרטים הקטנים בענייני בין אדם לחברו, וכן לאנשים הקטנים, לכאורה. גדולי האומה ניכרים דווקא על ידי היחס והאכפתיות שמעניקים הם לילדי ישראל הרכים.

כשהייתי כבן שש וחצי, לקחני אבי בפעם הראשונה אל פאר הדור, מרן ה'חזון איש' זצ"ל. בימים ההם לבשו הילדים מכנסים קצרים וחולצות בעלות שרוולים קצרים. כשנכנסנו, פנה אלי ה'חזון איש' בקול נעים: "אתה לומד תורה. אם תיגע במקומות המכוסים, יהיה עליך ליטול ידיים. לכן אני מייעץ לך ללבוש חולצה בעלת שרוול המכסה את המרפק, וכן מכנסים ארוכים המכסים את הברך, וכך תלמד תורה בלא לגעת במקומות המכוסים".

גדול הדור רצה שהלימוד יהיה בשלמות ובטהרה, הוא נהג כאב אוהב. היה זה ניסיון קשה בימים ההם. גדלתי בתל אביב, כל בני גילי לבשו בגדים קצרים, כיצד יגיבו כאשר יראו אותי? הלכתי לבית הספר לבוש במכנסים ארוכים, כשראו אותי החברים, הם עשו סביבי שלושה מעגלים ושרו לי: "אבא'לה קטן הלך לגן, הגן סגור, אבא'לה פטור".

אך אני לא נבהלתי. ה'חזון איש' החדיר בי גאווה בדרכי ה', ידעתי שההלכה הראשונה בשולחן ערוך היא: לא יבוש מפני המלעיגים עליו בעבודת ה'.

בצרתם לו צר

כשהייתי בן חמש עשרה, חברי בן השמונה עשרה לקה ברגליו. רגליו היו נפוחות והפרישו מוגלות נוראיות. הבחור לא היה מסוגל לעמוד על רגליו אף לשניה, ונאלץ לשכב במיטתו, כשהוריו המסורים מגיעים לישיבה פעמיים ביום לחבוש את רגליו, ולמרוח עליהן משחות שונות, אך ללא הועיל. אחרי חודשיים של סבל החליטו לקחתו ל'חזון איש'. הם

"בעבר, לא פעם מצאתי עצמי מסתכל 'כתרנגול בבני אדם' בחברים המתווכחים בלהט על 'פי תקרה יורד וסותם', על דיני להי וקורה ועוד..."

סדרת שיחות עם משתתפי תכניות 'דרשו' - הרב שלום הרשלר

אתה גם נבחן במבחנים?

"בוודאי!" נשמעת התשובה הנחרצת. "זהו עיקר העניין! המבחן החודשי", הוא מסביר את ההחלטיות שבקולו, "מהווה עבורו כ'משגיח' אישי המדריך אותי במשך כל החודש לא לוותר ולא למרוח ולעגל פינות, רק ללמוד בהבנה ולסכם את הלימוד".
איך אתה מסכם את הלימוד? אנו תופסים אותו על המילה...
"בעבר הייתי מנסה לכתוב את החומר באופן מתומצת, אך זה היה די מורכב, ויצא שברוב הפעמים לא הגעתי לזה. אך כיום, עם פתיחת מערכת 'ישיבה על קברו', אחר הלימוד בדרך הביתה אני מתקשר ועונה על השאלות היומיות, המסייעות ומכוונות אותי לסכם את הלימוד היומי באופן ברור ומתומצת."

וזה מספיק לך כבר למבחן החודשי?

"לא", הוא מתחייך. "בשבוע המבחן, ב'ליל ששי' אני עושה עם החברותא כעין 'משמר', בו בכמה שעות עד כאמצע הלילה, אנו חוזרים שוב על כל החומר החודשי. אחר כך אני מגיע למבחן, בו אני זוכה לקצור את הפירות, לעבור ולסכם את כל החומר בסיפוק ובשמחה".

מה אתה עונה לחברים המתעניינים האם להצטרף לתכנית

ה'דף היומי בהלכה'?

"חבל על הזמן", הוא מצטחק. "חבל על כל יום. כל יום של לימוד מקדם אותנו בידיעת ורכישת עוד ועוד הלכות. ישנן הרבה הלכות שלפני הלימוד לא יכולים להעריך עד כמה נחוץ ללמוד ולדעת אותן".

לשליחת תגובות ולשיתוף בסיפור האישי שלכם, כתבו ל-
a0533185209@gmail.com

הפעם נהנינו לשוחח עם הרה"ג ר' משה אויש מאשדוד, מחשובי הנבחנים בתכנית ה'דף היומי בהלכה'.

"היה זה בעיצומו של לימוד הלכות שבת", הוא משתף בסיפורו. "הרבה פעמים כבר חשבתי להצטרף ללימוד ההלכה, בפרט שזה שנים שאני משקיע ולומד בכלל כסדר הלכות שבת בעיון, כך שהרגשתי צורך עז לעבור את הלימוד באופן קצר ומתומצת של לימוד הלכה למעשה. אך לצערי, לשלב מעשה זה לא הגיע".

"לפני כמה חודשים זכיתי. באחד הימים קלטתי שהזדמנות נדירה עומדת לפתחי: בעוד תקופה, עם סיום הלכות שבת יתחילו הלומדים המאושרים לרכוש לעצמם ידיעות נרחבות בהלכות עירובין. לא פעם, בערב 'שבת התאחדות' כולל או בקהילה מצאתי את עצמי מסתכל 'כתרנגול בבני אדם' בחברים וידידים המתווכחים בלהט, ולא הצלחתי אפילו להבין על מה הם מדברים; פי תקרה יורד וסותם... להי וקורה ועוד. בעצם, זה היה המניע שבזכותו אני נמנה כיום על לגיונו של מלך, לומדי תכנית ההלכה הגדולה בעולם", הוא חותם בנעימות.

מהו סדר הלימוד שלך?

"בעבר למדתי בסדר אחר, אך אציין את מה שאני עושה כעת בלימוד הלכות עירובין, שמטבע הדברים חסר לנו בהם קצת ידע ופרקטיקה. בשבת אני משתדל לשבת ברוגע ולעבור על המחבר והרמ"א של החומר השבועי הבא. כך אני קולט באופן בסיסי את התמונה. בהמשך, בימי השבוע, עם התקדמות הלימוד ב'משנה ברורה' אני מבין טוב יותר, הפעם מדברים על 'להי' כזה, מחר ללמד על סוג אחר..."

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

ופעם הציע חוקר אחד לפני רבינו עצה שטיכס, על ידי שיבדקו חכמי המדע מהו שיעור הזמן עד שמחמצת עיסה, והשיב רבינו, שהז"ל ברוח קדשם ובחכמה המסורה להם מסיני, קבעו בדיוק מהו שיעור החימוץ שאותו אסרה תורה, ודבר זה אי אפשר לעמוד עליו בחקר אנוש כלל וכלל

לקט בענייני ההכנה לפסח ממרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל

וכן בכל כגון דא, וכמאמר החכם מכל אדם: "חנוך לנער על פי דרכו", ואז גם לכשיגדל וישכיל בטעמי המצוות ורמזיהן, לא יסור מפשוטן, וזה וזה יתקיימו בידו.

ונשאל רבינו אודות ספה שיש בה חורים, שדרכם נכנס חמץ לחלקה הפנימי, וכשתוחב ידו לשם מוציא תדיר פרורי חמץ, אך אי אפשר לנקותה לגמרי. והורה דכיוון שיכול להגיע לחמץ בעי מחיצה (מלבד הביטול), ולכן יפרוס עליה מפה וכדו', באופן שיכוסו כל החורים כיסוי המתקיים (ולכשיעשה כן מותר אך להשתמש בספה בפסח כרגיל).

פעם הציע חוקר אחד לפני רבינו עצה שטיכס, לעמוד על מדות הטפח והאמה וכו' המדוייקים, על ידי שיבדקו חכמי המדע מהו שיעור הזמן עד שמחמצת עיסה, וכיוון דקיי"ל זמן זה הוא אורך הליכה בינונית בזמן זה, וידעו שזהו מיל, וממילא ידעו מדת האמה וכו'. והשיב רבינו: "מלבד שכמה עקולי ופשוטי יש בדבר [דהלא הם עצמם סוברים שזמן החימוץ נשתנה, וגם איך ישערו הליכה בינונית ועוד], עיקר השקפה זו בטעות יסודה, שהרי גם לו נניח שיגיעו לידי החלטה מהו בדיוק המצב הקרוי 'חימוץ' לפי דעתם, ולפי זה יבדקו, ויגיעו לשיעור זמן מסוים [והבליע רבינו בתוך הדברים ואמר: 'לבטח יהיה זה י"ח דקות'...], אין זה אלא טעות, כי ברור הדבר שתהליך החימוץ מתחיל מיד עם נתינת המים בקמח - שאילולא זאת לא היה מחמיץ גם אח"כ - ולא ידך גיסא בודאי נמשך ונתווסף החימוץ גם לאחר הזמן שכבר נעשה חמץ, אלא שחכמינו זכרונם לברכה, ברוח קדשם ובחכמה המסורה להם מסיני, קבעו בדיוק מהו שיעור החימוץ שאותו אסרה תורה, ודבר זה אי אפשר לעמוד עליו בחקר אנוש כלל וכלל".

ולענין זמן חימוץ העיסה, כששוהה בלא עסק לאחר שנתחממה, אמר רבינו דאין לזה שיעור קבוע, אלא כל שניכר שהעיסה נעזבה ואין מתעסקים בה, ומסתבר שהוא יותר מדקה אחת (ולפעמים הזכיר שיש שנתנו שיעור של שתי דקות).

נשאל רבינו ע"י מנהלי 'תומכי תורה' בשיבה, שקבלו סכום מעות, וכתב להם הנותן שהוא עבור 'קמחא דפסחא', האם עליהם להשתמש בהם לצרכי הקמח והמצות דווקא כל' הפוסקים, והשיב רבינו דכל צרכי החג, לרבות בגדים וכדו', הריהם בכלל 'קמחא דפסחא'.

במשך כל זמן הבדיקה, היו בני הבית נצבים סמוך לרבינו, להשיב בפרטות לשאלותיו על כל המקומות, ארונות ומגירות, אחורי המטות וכדו', אם נבדקו ונוקו כראוי. וכמו כן היה שואל אז על כיסי הבגדים וילקוטי הילדים וכו', אם נוקו ונבדקו כדין. והשיב לשואלים, שאין לסמוך על הודעה כללית שכל הבית נוקה היטב, כי מפני ריבוי המקומות והכלים וכו', עלולים לשכוח לנקות חפצים מסויימים, ולכן יש לברר הכל בפרטות.

השיב רבינו לשואלים אודות ההנהגה הרצויה בניקיון הבית לקראת הפסח, שאם כי ע"פ ההלכה נמסרו לנו כללים ברורים, ואין חיוב כלל להוסיף עליהם, מכל מקום כבר נהגו אמותינו מעולם להרבות יותר בעסק זה, כמו שהזכירו כבר הראשונים. וידועים דברי הרדב"ז, שחיפש טעם לחומרא דחמץ, וסיים: "על כן אני סומך על מה שארז"ל במדרשות, כי חמץ בפסח רמז ליצה"ר והוא שאור שבעיסה, ולכן גרש יגרש אותו האדם מעליו, ויחפש עליו בכל מחבואות מחשבותיו ואפילו כל שהוא לא בטיל". וטרחה זו גם מועילה להחדיד בלבבות חומר איסור חמץ, ולכן יש לנשים לעשות כמנהגן, ואף האנשים יסיעו בידן לפני כפי הצורך, ויכלכל כל אדם מעשיו בהשכל וביושר.

ויצוין עוד, שקרא פעם רבינו אליו תלמיד שהיה יתום מאב, טרם שובו הביתה לקראת חג הפסח, והדריכו שבשעת בדיקת חמץ, ישתדל שלא להאריך כלל יותר מן הנחוץ לקיום החובה כדין, כי מעמד זה של הבדיקה הריהו קשה וכואב ללבה של אלמנה, בהזכרה על כל צעד ושעל באופן הבדיקה של בעלה, ויש, אפוא, לשקול היטב במאזני שכל טוב ויראת שמים, ולתווך בין הזהירות היתרה מלצער אלמנה ובין חובת היום. והדריך רבינו את מחנכי תשב"ר, שבשיחותיהם לחניכים אודות מצוותיה של תורה, יש להזהר מאד מלטשטש את התחומים, ושנות הילדות הן הזמן לחקוק בקרבם את משמעותן המעשית של המצוות כפשוטן,

היה מקבל על עצמו, וכדו', אבל אין לעשות פתח מהחרטה ויאמר שמתחרט על כך שנהג במצות יד, דפשיטא שאין מקום להתחרט על כך. וגם בני ביתו הגדולים יתירו הנדר, ולא סגי במה שהוא לבדו מתיר, דכיוון שנהגו כן גם הם על פיו, חלה כבר עליהם הקבלה. ורבינו היה עומד במקום האפיה לעקוב ולהשגיח על כל עסק הכנת המצות, והיה שופך המים לקערת הקמח, ובשנים שגם פעולה זו נעשתה ע"י המכונה, היה מפעיל את המכונה ע"י לחיצת הכפתור.

ופעם הזכיר רבנו בהתפעלות דברי ה'חתם סופר' בתשובה (השמטות לחו"מ סי' קצ"ו), שבהקילתו נעשה עסק האפיה בזריזות גדולה, עד שמתחילת הלישה עד גמר האפיה הוא ב' וג' מינוטין, והגיב אחד השומעים שאולי כתב כן ה'חתם סופר' לזרז התלמידים, והיסהו רבינו בגערה: "איך תרהיב עוז להתייחס בצורה זו ללשונו הטהורה של רבינו החתם סופר..."

(מתוך 'הליכות שלמה')

ובזמן שהיתה אפיית מצות המכונה מהודרת יותר, קיים רבנו המצוה בהן. וכן ה' מייעץ באותן השנים שמי שאין מנהג אבותיו לאסור בהחלט מצות מכונה, יאכל מצות מכונה גם לכזית מצה בליל הסדר, אם אין לו מצות יד שהוא בטוח בהידורן. (וסיפר שהיו מגדולי ירושלים שרצו בתקופה מסוימת לאסור האפיה ביד, מפני רוב הקלקולים שהיו בהן ע"י פועלים שאינם ראויים), אולם כשאכשר דרא ונשתכללו אפיות מצות היד, בפרט ע"י "חבורות", הורה לשואלים דאף מי שעד אז הקפיד לאכול דוקא מצות מכונה, ראוי ליקח מצות היד המהודרות, אם אפשר לו לחוש לדעת המחמירין בענין כשרותן של מצות מכונה, למצוות אכילת מצה בליל ראשון. אולם בשאר ימי החג השתמש במצות מכונה, ואף בשנים האחרונות, כשהיתה רוב אכילתו ממצות יד, מכל מקום אכל גם מצות מכונה. וכהיום, שישנן מצות מהודרות הן מאפיית יד והן מאפיית מכונה, הורה רבינו שהרוצה לשנות מנהגו ממצות יד למכונה, צריך להתיר נדרו, והפתח יהא שאילו היה יודע שיקשה עליו לעמוד בהוצאה הגדולה של מצות יד, לא

השו"ת היומי

האם חייבים לשאוב את פירורי החמץ ממסילות התריסים?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

פרורים - הם פחות מכזית, ומבואר במשנ"ב (סי' תמ"ד ס"ק ג"ל) שפחות מכזית המטונף קצת אין חיוב לבערו. לכן אם מנקים את המסילה עם חומר נקוי, הפירורים כבר מטונפים ופטור מלבערם. ויש להזהר שלא ישארו שקדי מרק וכדומה, שהם קשים ואינם נמאסים כל כך, וזה אפשר לראות בבדיקה כללית.

שאלה: כאשר יש פירורי חמץ במסילות של התריסים, האם יש חיוב להוציאם בעזרת שואב אבק וכלי עבודה? או שאפשר לשפוך עליהם חומר הפוגם אותם מאכילה? וכן, האם אקונומיקה שיש בה אחוז נמוך של חומר פעיל, אכן פוגמת את הפירורים מאכילת כלב?

תשובה: אין צורך שיפגם מאכילת כלב, כיון שאף אם יש

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

מדוע גזר שלמה המלך שלא לטלטל מרשות היחיד לרשות היחיד?

חצר המשותפת לביתו ולבית חברו; ולהיפך. ויש אומרים שעיקר הגזירה היתה על טלטול לחצר משותפת, מחשש שעל ידי הטלטול מרשות פרטית לרשות משותפת, יטעו להוציא מרשות היחיד לרשות הרבים; אך גם לדעתם, סונן לאיסור זה גם טלטול מרשות פרטית לרשות פרטית של אחר. [שו"ע שסו, א, משנ"ב א-ב, ושעה"צ ג; ביאורים ומוספים דרשו, 1, 2, 4 ר"א]

מן התורה מותר לטלטל חפצים מרשות היחיד אחת לחברתה, כל שאין רשות הרבים או 'כרמלית' ביניהן. ושלמה המלך עליו השלום גזר שלא יטלטל אדם מביתו לרשות פרטית של חברו, מחשש שיטעו ויטלטלו מרשות היחיד לרשות הרבים. ולכן אסור לטלטל מביתו לבית חברו, ולהיפך. וכן אסור לטלטל מביתו לרשות היחיד שיש לו בה שותפות עם חברו, וכגון

מה אמרה ה'בת קול' בשעה שתיקן שלמה המלך 'עירוב חצרות'?

כרשות אחת; אם משום שכשם שהם שותפים בבית זה כך הם שותפים בכל המקומות, ואם משום שכל החצר והבתים נטפלים לבית זה. ובשעה שתיקן שלמה עליו השלום תקנה זו, יצאה 'בת קול' ואמרה: "בְּנֵי אִם חָכַם לְבָבָּךְ יִשְׁמַח לְבִי גַם אֲנִי". [שו"ע שסו, א, משנ"ב ג-ד; ביאורים ומוספים דרשו, 1 ר"א]

בהמשך לאמור: בשעה שגזר שלמה המלך עליו השלום על טלטול חפצים מביתו לרשות היחיד של חברו, תיקן היתר לאיסור זה על ידי 'עירוב חצרות'; דהיינו, שגובים פת מכל בית, ומניחים אותה באחד הבתים לפני כניסת השבת. וטעם ההיתר, שכיון שעיקר דירתו של אדם היא במקום שפיתו מונחת בו, הרי זה כאילו כולם דרים בבית זה שבו מונחת הפת, ושותפים בו, וכל הבתים והחצרות השותפים בעירוב נחשבים

חדרים בבית שלא אוכלים בהם - האם דינם כחצר?

משותפת; ולדעה זו, אם היציאה לחצר היא מחדר שלא אוכלים בו, יתכן שהחצר המשותפת נחשבת כ'מבוי' שחצרות פתוחות לתוכו, אשר כדי להתירו נדרש 'שיתוף מבואות' (ראה שו"ע שפן, א), ולא עירוב חצרות; ולכן יש להתנות בנוסח העירוב, שאם צריך עירוב חצרות יהא זה עירוב חצרות, ואם צריך שיתוף מבואות יהא זה שיתוף מבואות. [משנ"ב שסו, ב; ביאורים ומוספים דרשו, 3; וראה שו"ע שפן, א]

כאמור, אסור לאדם לטלטל חפצים בשבת מביתו לבית חברו, ולחצר משותפת, ללא 'עירוב חצרות'; אולם, מחצר לחצר מותר. ובית שיש בו חדר שאוכלים בו, וחדרים שלא אוכלים בהם - יש אומרים שכל הבית נחשב כרשות אחת, ואסור לטלטל מתוכו לחצר משותפת. ויש אומרים שרק החדר שבו אוכלים נחשב כבית, ואילו שאר החדרים נחשבים כחצר, ומחדרים אלו מותר לטלטל לחצר

* בנין מגורים שמתגוררים בו מספר דיירים - חדר המדרגות נחשב כחצר משותפת, ואם לא עשו בו 'עירוב חצרות', אסור לטלטל מהדירות לתוכו, ולהיפך, וכן מדירה לדירה.
* שתי חצרות סמוכות שדייריהן לא עשו עירוב חצרות ביניהן, ובשבת נפלה המחיצה המפרידה ביניהן - כיון שבתחילת השבת היה הטלטול מהבית לחצר מותר בכל אחת מהן, מותר הוא לכל השבת.
* השטח שתחת ה'לחי' או ה'קורה' שבפתח 'מבוי', נחשב (בהתאם לדעות שונות או בתנאים מסוימים) לרשות היחיד. ולמרות זאת, אין לאדם לשבת שם בקביעות ולהחזיק חפץ בידו.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

על מי מוטלת מצות החינוך של קטן למצוות, למידות טובות וליראת שמים?

וילד להורים גרושים הגדל אצל אמו - אין אביו מחויב בחינוכו. וחינוכו של קטן למידות טובות וליראת שמים - בוודאי מוטל גם על האם, ואדרבה, מוטל הוא בעיקר עליה, בהיותה זו הנמצאת בתמידות במחיצת הקטן; ועל חינוך זה נאמר במשלי: "וְאֵל תִּטֹּשׂ תּוֹרַת אִמְךָ".

[שו"ע שמג, א, ומשנ"ב א-ג; ביאורים ומוספים דרשו, 3-4]

קטן שהגיע לגיל חינוך (ראה להלן), חייב אביו לחנכו לקיום מצוות 'עשה', ולמונעו מלעבור על איסורי 'לא תעשה', בין דאורייתא, ובין דרבנן. ונזכר חיוב זה בספר משלי: "חֲנֹךְ לְנַעַר עַל פִּי דָרְכּוֹ, גַם כִּי יִזְקֶיךָ לֹא יִסּוּר מִמֶּנָּה". ונחלקו הפוסקים האם מצות חינוך מוטלת גם על האם, אך לכל הדעות מקיימת האם מצוה בכך שמחנכת את ילדיה למצוות.

הלוח היומי

ג' בניסן | רבי יעקב צבי ב"ר גמליאל זצ"ל, מקלנבורג, בעל הכתב והקבלה

יארצייט:

תרכ"ה: רבי יעקב צבי ב"ר גמליאל זצ"ל, מקלנבורג, בעל הכתב והקבלה. (וי"א שנפטר בי' ניסן)
תרנ"ה: רבי יוחנן ב"ר מרדכי (מטשרנובל) טברסקי זצ"ל, האדמו"ר מרחמסטריווקה.
תרס"ז: רבי רחמים ניסים יצחק ב"ר חיים פאלאגי זצ"ל, בעל יפה ללב ועוד.
תש"ג: רבי אברהם יהושע העשיל הי"ד, (ב"ר ישראל שלום יוסף זצ"ל), ממעוז'בוז'-טארנופול.
תשע"ז: רבי חיים ב"ר אברהם משה הלפרן זצ"ל, רו"מ אור יוסף-צרפת. ובנו רבי שמואל צבי זצ"ל.

בעל המלאכה רימה אותי - האם מותר לי להזהיר את חברי מפניו?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

בביאורים ומוספים של 'דרשו' הוראתו של הגר"י זילברשטיין שליט"א - "שאסור לספר לאחרים שהבעל מלאכה ניצל את מצוקתו לדרוש עוד כסף, אף כשמטרתו לתועלת שלא יעשה כן להם, מפני שאין כוונתו לתועלת אלא מחמת כעס ושנאה כמבואר כאן..." (זאת מלבד העובדה שייתכן ובעל המלאכה הוא הצודק בוויכוח שביניהם).

אולם למרות זאת אין האדם יכול לפטור עצמו לגמרי מחובתו להציל את חברו מנזק. התורה מצווה עליו במקרה זה להתגבר ולהתעלות מעל רגשותיו, ולפעול באופן המותר! וכפי שמובא בהמשך הדברים ב'ביאורים ומוספים' - שכאשר הדברים נוגעים ממש להצלה מנזק, אזי אף אם המספר שונא את המסופר, מכל מקום מותר לספר הדבר לתועלת הצלת חברו - "ויכריח את עצמו בעת הסיפור לכוון לתועלת, ולא מצד שנאה..."

"...הזמנתי בעל מלאכה לביצוע עבודות בביתי - והלה ממש רימה אותי לאורך כל הדרך! בסיכומי של דבר נאלצתי לשלם עבור העבודה מחיר גבוה ביותר! זהו גזל של ממש! האם אין זו מצווה להזהיר את כל חברי וידידי מפניו של בעל המלאכה הזה?!"...
עד כמה מוטל עלינו לדקדק לא רק בפרטי ההלכה, אלא גם לחפש ולדקדק במניעים הנסתרים שבלב פנימה - נוכל ללמוד מההלכה הנלמדת היום בספר חפץ חיים (כלל "סעיף יא), הנוגעת לסיטואציה הנ"ל המוכרת לכולנו מחיי היום יום.
בדוגמה מעין זו, לא די שיהיה בסיפור הדברים תועלת - אלא על המספר להתכוון באמת לשם תועלת! וכיון שבוודאי אין כוונת המספר לתועלת, אלא "כוונתו כדי לבזותו בעיני בני אדם, שיפורסם לפנייהם לחרפה ולקלון עבור זה שנגע בממונו או בכבודו", על כן הדבר אסור. כך כותב החפץ חיים, וכך אכן מובאת

כאשר מנקים לפסח יש לשלול את ה"מלומדה". לא ינקה בגלל שכולם מנקים או משום ששנה שעברה ולפני שנתיים הוא ניקה... אלא יאמר: "רבונו של עולם, ציויתיני שלא יראה חמץ בביתי ועל כן אני עמל לנקות ביתי". ובדברים שאינם חמץ ובני הבית חפצים לנקותם יאמר: "אני מנקה על מנת לעשות חסד עם בני ביתי".

(האיר המזרח עמ' שעט)

נשתדל לחשוב שמטרתנו בנקיון הבית לפסח היא לגרום נחת רוח להשי"ת בהכשר מצות ביעור חמץ ובקיום מצות חסד עם בני הבית